

Tid Torsdagen den 18 februari 2021 kl. 16.30 – 16.55
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justering Onsdagen den 3 mars 2021, §§ 1-5, 8-19

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Torsdagen den 18 februari 2021, §§ 6-7, 20-23

Johan Nilsson

Emilia Bjuggren

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Johan Nilsson (M) ordföranden

Emilia Bjuggren (S) vice ordföranden

Annika Elmlund (M)

Bo Sundin (M)

Arne Fredholm (M)

Peter Backlund (L)

Hampus Rubaszkin (MP)

Susanne Wicklund (C)

Anders Göransson (S)

Maria-Elsa Salvo (S)

Jonathan Metzger (V)

Christina Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Susanne Urban(V) för Clara Lindblom (V)

Ersättare:

Niklas Sandstedt (M)

Mikael Valdorson (M)

Bo Fellström (M)

Fredrik Sand (M)

Joakim Rönnbäck (L)

Ylva M Larsson (MP)

Torsten Lindström (KD)

Stefan Hell Fröding (S)

Andreas Lind (S)

Catharina Gabrielsson (V)

Anders Edin (SD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Johan Castwall, Jenni Almgren, Timmie Aspelin, Ann-Charlotte Bergqvist, Lena Holm, Rakel Nilsson och Sara Lundén samt borgarrådssekreteraren Christopher Hamrén och personalföreträdaren Luis Lopez §§ 1-6

§ 1**Val av justerare och tid för justering****Beslut**

Exploateringsnämnden utser vice ordföranden Emilia Bjuggren (S) att tillsammans med ordföranden Johan Nilsson (M) justera dagens protokoll.

Justering sker onsdagen den 3 mars 2021.

§ 2**Frågor för beredning och eventuell information från kontoret**Skrivelser för beredning

Anmälan görs av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden enligt följande:

1. Skrivelse om ägarlägenheter, från Emilia Bjuggren (S), med dnr E2021-00756
2. Skrivelse från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna om talangbostäder, från Susanne Urban (V) och Emilia Bjuggren (S), med dnr E2021-00758
3. Skrivelse från Sverigedemokraterna angående avtalen gällande Slussen, från Christina Wallmark (SD), med dnr E2021-00757

Beslut

Exploateringsnämnden överlämnar skrivelserna till exploateringskontoret för beredning.

§ 3**Anmälan av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden**

Inkomna skrivelser m.m. till exploateringsnämnden enligt förteckningar från den 4 februari 2021 och från den 18 februari 2021 anmäls.

§ 4**Anmälan av delegationsbeslut fattade inom exploateringskontoret**

Dnr E2021-00155

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att lägga anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 februari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

§ 5**Anmälan av protokoll från rådet för funktionshinderfrågor**

Inget protokoll från rådet för funktionshinderfrågor finns att anmäla vid dagens sammanträde.

§ 6**Verksamhetsplan 2021 för exploateringsnämnden**

Dnr E2021-00024

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner verksamhetsplan 2021 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
- 2 Exploateringsnämnden ansöker om budgetjustering för ökade kostnader för avskrivningar med 17,2 miljoner kronor och ökade kostnader för internräntor med 6,0 miljoner kronor.
- 3 Exploateringsnämnden ansöker om budgetjustering både för ökade utgifter och ökade inkomster om 250 miljoner kronor (investeringsplan).

- 4 Exploateringsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om medel för särskilda klimatinvesteringar om 28,4 miljoner kronor.
- 5 Exploateringsnämnden godkänner föreslagen rutin för budgetuppföljning 2021.
- 6 Exploateringsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 18 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S), Peter Backlund m.fl. (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP) och Susanne Wicklund (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att anta en verksamhetsplan baserad på Vänsterpartiets förslag till budget 2021 i kommunfullmäktige, samt att därutöver anförä följande:

Vänsterpartiet ser stadens mark som en strategisk resurs som ska användas för att bryta boendesegregationen och bidra till en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Med vår politik prioriteras hyresrätter med överkomliga hyror före bostadsrätter och allmännyttan får tillräckligt med mark för att nå sina bostadsmål. I alla delar av staden byggs såväl gruppbofastaer som seniorbofastaer och genomgångsbofastaer för sociala behov ut. Aktörer som bygger för stadens behov och lämnar lägenheter till bostadsförmedlingen prioriteras vid markanvisningar, medan de som inte sköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmetoder inte tillåts bygga nya bostäder på stadens mark. Staden lever upp till sitt bostadsförsörjningsansvar genom att säkerställa ett högt bostadsbyggande framförallt av hyresrätter över konjunkturcykler och bidra till blandade upplåtelseformer i alla delar av staden. Arbetsplatser runt om i hela staden bidrar till att främja sysselsättningen och göra det möjligt för fler att cykla och gå till arbetet.

Vad Stockholm behöver är en långsiktig samhällsplanering, där staden inte frånhänder sig stora delar av ansvaret till externa aktörer, säkerställer att strategiska samhällsfunktioner som förskolor, parklekar, skolor, bibliotek och idrottsplatser byggs ut i takt med att befolkningen växer och tillgodoses på

ett likvärdigt sett oberoende av stadsdel. Goda boendemiljöer och tillgång till grönska och rekreationsytor, offentlig och kommersiell service, kultur- och samlingslokaler samt inbjudande och trygga offentliga rum behöver finnas i stadens alla delar. Barnen får god plats i den växande staden med vår politik, inte minst genom tillräckligt stora och kvalitativa förskole- och skolgårdar genom att utemiljön för barnen inkluderas i byggprocessens tidiga skeden och riktlinjer för lekvärdesfaktorer styr planeringen. För att kunna uppnå en jämlik och jämställd folkhälsa ska staden stimulera föreningsidrott, lek och rörelse i samband med stadsutvecklingsprojekt och i samband med all stadsplanering.

Stockholm ska vara en stad för alla, men idag är det en ojämlik stad på alla plan. Med majoritetens politik kommer vi inte heller närmare målet. I förslaget till verksamhetsplan saknas kraftfulla åtgärder mot den ökade bostads ojämlikheten och istället sätter majoriteten sin tilltro till att ”externa aktörer” ska ”bidra” till att staden kan ta sitt bostadsförsörjningsansvar. Att försäljning av mark – medborgarnas gemensamma kapital och en icke förnybar resurs i verksamhetsplanen framställs som ekonomiskt hållbart ser vi som problematiskt. Givetvis finns en samhällsekonomisk och kommunalpolitisk baksida av en så tydligt marknadsorienterad politik, där rådigheten minskar och kostnaderna i ett livscykelperspektiv får bäras av kommande generationer. Detta duger inte när akut bostadsbrist råder och det framförallt saknas hyresrätter, särskilt sådana med hyror som även en timvikarie, busschaufför eller ensamstående förskollärare har råd att betala. Detta duger inte heller när bostadssegregationen sliter sönder staden och människor med olika bakgrund inte möts vare sig i bostadsområdet, skolan eller på jobbet.

För att komma tillrätta med ojämlikheten krävs omfattande åtgärder på en mängd samhälleliga områden, men för exploateringsnämndens del behöver tillskapande av hyresrätter med rimliga hyror och tillräckligt med investeringsutrymme till angelägen utveckling i hela staden säkras genom att aktivt omfördela medel från mer lönsamma projekt i innerstaden till ytterstaden samt till projekt som syftar till att tillskapa hyresrätter i stadsdelar som domineras av radhus och villor. Därtill behöver nämnden ges uppdrag att särskilt verka för att områden som domineras av villor och radhus tillförs hyresrätter och flerfamiljshus i syfte att bryta boendesegregationen och öka underlag för kollektivtrafik och service. Vidare behöver det säkerställas att allmännyttan får

tillräckligt många och stora markanvisningar för att nå bostadsmålen, som för övrigt mer än behöver dubbleras från årsmålet 600 påbörjade hyresrätter till minst 1500 som var förra årets mål. Markanvisningar till allmännyttan för Stockholmshus i områden med ingen eller svag allmännytta ska vara prioriterade. Därutöver ska markanvisningar öronmärkas för aktörer som bygger bostäder med överkomliga hyror, de som uppfyller kraven för statliga investeringsstöd och som presumerar sin hyra. Vidare bör markanvisningarna i högre grad styra mot större lägenhetsstorlekar, bland annat i stadsdelar med hög andel trångbodda barnfamiljer. Tyvärr kommer detta bara hjälpa på längre sikt, då pågående ombildningar riskerar att över 300 allmännyttiga fyra- och femrummare med överkomliga hyror redan i år blir bostadsrätter.

Det finns också stora behov av att bygga fler gruppbofasta, då pågående projekt inte tillgodoser behovet, och av att bygga fler seniorlägenheter i hyresrätt, där majoriteten äntligen återställt målet om 300 markanvisade hyresrätter som vi satte under förra mandatperioden. Nu väntar vi oss att även stadens eget bolag Micasa Fastigheter i Stockholm AB får del av dessa markanvisningar, och inte bara externa aktörer som majoriteten så tydligt prioriterar. Dessutom behöver avgälden för seniorbofasta i hyresrätt sänkas för att stimulera byggandet samtidigt som krav ställs på presumering av hyran och att en del av bostäderna öronmärks för personer som är över 85 år och folkbokförda i staden. Ett ökat antal seniorbofasta med överkomliga hyror krävs också för att uppnå och upprätthålla nollvisionen om inga äldre i hemlöshet.

Det är även av yttersta vikt att markpolitiken syftar till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter och bidra till målet om en fossilbränslefri stad senast år 2040. Betydligt fler markanvisningar behöver göras för bostäder i trä och huvuddelen av alla nybyggen ha gröna tak och solceller. Grönkompensationen ska i högre grad inriktas på ekologiska åtgärder som förstärker biologisk mångfald, ekosystemtjänster och klimatanpassning. Goda förutsättningar måste skapas för bilpooler, cykelpooler och andra mobilitetstjänster och det ska säkerställas att en hög andel av parkeringsplatserna i nyproduktion på stadens mark förses med laddinfrastruktur. Miljökrav ska ställas ur ett livscykelperspektiv för att nå målet om en klimatneutral bygg- och anläggningssektor senast år 2040 och ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor och eleffekt ska

säkerställas. Naturreservat ska inrättas i Kyrkhamn och i Hagsätraskogen, där också planeringen av en ekodukt över till Älvsjöskogen ska påbörjas och reservatsbildning i Fagersjöskogen och utvidgning av naturreservatet i Årstaskogen till hela skogen ska utredas.

Vi anser vidare att nämnden framförallt ska markanvisa utifrån en områdesplanering där detaljplaner utvidgas för att ge ett helhetsperspektiv samt ska säkerställa grundläggande funktioner och kvaliteteter i stadsutvecklingen genom en socialt värdeskapande analys (SVA) i alla projekt. Arbetet med social hållbarhet bör ta vara på det kunskapsunderlag som den sociala hållbarhetskommisionen tog fram förra mandatperioden, men eftersom den viktiga kopplingen saknas i förslaget till verksamhetsplan kan SVA som vi också sett exempel på tyvärr tolkas fritt. En inriktning mot områdesplanering baserad på vår politik kräver också en stark prioritering av medborgardialogen i ett tidigt skede, för att öka förståelsen för förtätningen och ta tillvara närboendes kunskap om området för att utveckla förslagen. Det beskrivna upplägget i verksamhetsplanen verkar ha mer fokus på kommunikation i genomförandeskedet, vilket aldrig kan ersätta en tidig dialog med medborgarna. Vi ser också ett allmänt behov av att stärka stockholmarnas inflytande över närmiljön genom en ökad lokal dialog med ett tydligt syfte och obligatorisk återkoppling samt utvecklade former för dialog med grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser. Även öppenheten vid markanvisningar behöver öka så att allmänheten får större inblick i vilka marksökningar som har gjorts och orsakerna till kontorets val av byggaktör och projekt.

- 3) Christina Wallmark (SD) föreslår att nämnden beslutar att avslå kontorets förslag, samt att därutöver anföra följande:

Ett förslag till verksamhetsplan och budget i linje med majoritetens budget i kommunfullmäktige har inkommit till Exploateringsnämnden.

Sverigedemokraterna har presenterat en egen budget i kommunfullmäktige där vi redovisar vår syn på hur verksamheten för Stockholms stad bör prioriteras och hänvisar därför till denna för en utförligare beskrivning.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), vice ordföranden Emilia

Bjuggren m.fl. (S), Peter Backlund m.fl. (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP) och Susanne Wicklund (C)

Reservation

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Christina Wallmark m.fl. (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund m.fl. (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP) och Susanne Wicklund (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Värdet av en bevarad biologisk mångfald är en alltmer aktuell fråga. Forskningen blir allt tydligare med hur väsentligt det är för människan med fungerande ekosystem, och vilka hot som idag finns mot den biologiska mångfalden.

Vi ser därför mycket positivt på att verksamhetsplanen innehåller ett flertal uppdrag kring arbetet med stärkt biologisk mångfald, och utveckling av ekologisk kompensation som verktyg. Under 2021 ser vi fram emot att konkreta förslag på hur arbetet med både ekologisk kompensation, och att stärka samt upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald, kan utvecklas. En mer enhetlig och flexibel modell för hur detta arbete drivs bör prövas, där exploateringsprojektens ekologiutredningar redovisar både möjliga anpassningar för projekten samt kompensationsåtgärder. I detta arbete bör också exploateringskontorets samarbete med andra förvaltningar fördjupas.

Emilia Bjuggren m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Mycket i Stockholm blir bättre, men det blir också trängre. Bostadsbristen är ständigt närvarande, det är trängsel i kollektivtrafiken, det är svårt att få förskoleplats och att få plats i kulturskolans verksamhet. Det går att göra något åt detta och politiken har verktygen, vilket visades av att utvecklingen vände mellan åren 2014 och 2018. Men vi riskerar att åter stå inför förlorade år. Efter att halva mandatperioden gått kan vi nu konstatera att den borgerliga majoriteten inte vill eller inte kan bygga.

Stockholm har brist på bostäder, arbetsplatser, infrastruktur, förskolor och skolor samt idrottslokaler. Bostadsbristen är en allvarlig social utmaning som begränsar både människors

frihet och Stockholms tillväxt. Ett högt bostadsbyggande där det byggs fler hyresrätter med lägre hyror måste vara en av Stockholms viktigaste prioriteringar. Det gäller inte minst för unga människor. För det viktiga är inte att alla unga har råd att köpa en bostad. Det viktiga är att alla unga kan få en bostad utan att behöva köpa en.

Den förra mandatperioden ökade stadens byggande till rekordnivåer. Nu ser vi tydligt konsekvenserna av skiftet i bostadspolitiken. När den grönbå majoriteten tillträdde så stoppades ett stort antal olika byggprojekt. För oss utomstående var det uppenbart att den kohandel som majoriteten genomförde resulterade i att alla partier fick stoppa de projekt de inte ville ha. Den utvecklingen har fortsatt. I exploateringsnämnden har flera projekt dragits tillbaka eller återremitterats vilket inneburit stora minskningar i antalet markanvisade bostäder.

Effekten för staden är att vi låser upp resurser i projekt som aldrig blir av, vilket minskar möjligheten att driva fram fler projekt. För den enskilde byggherren innebär det en ökad kostnad men också en ökad riskpremie. Majoritetens agerande är ett deprimerande exempel på hur ett oskickligt politiskt ledarskap kan förstärka en konjunkturnedgång.

Istället för att bygga bostäder inleder de grönbåa ombildningar av hyresrätter. Samma politik som när de borgerliga styrde förra gången. För varje ombildning ökar kötiden hos Bostadsförmedlingen och det blir svårare och dyrare att få en bostad i Stockholm.

Den grönbå budgeten för år 2021 innehåller högt ställda mål för antalet markanvisade bostäder och antalet färdigställda bostäder. Det är dock ytterst tveksamt om de mycket högt ställda målen kommer gå att uppnå med de lösningar som majoriteten har presenterat. Åren 2019 och 2020 tog det inte mer än tre månader innan majoriteten skrev ner målet för påbörjade bostäder till hälften. Ändå nås inte ens de sänkta målen. Istället för att stå för sin politik och presentera trovärdiga mål väljer de grönbå att i budgeten sätta så höga mål att de endast utgör ett luftslott. Stockholmarna ser ut att stå inför fyra förlorade år.

Den förra mandatperioden kom Stockholm en bra bit på väg, vi vände trenden och fick fart på byggandet av klimatsmarta bostäder, förskolor och skolor. Sedan valet har byggandet avstannat och de planer som fanns har stoppats. Vi ser nu ut att gå mot förvärrad bostadsbrist, förvärrad platsbrist på

förskolan och längre att gå till närmaste grundskola. Vi måste ställa om från ombildningar och utförsäljningar till att bygga bostäder så att vanligt folk kan få en lägenhet genom bostadsförmedlingen.

Förslaget till verksamhetsplan för exploateringsnämnden är ett resultat av den budget som kommunfullmäktige antagit. Det är en budget som prioriterar skattesänkningar framför en väl fungerande välfärd. Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna har drivit igenom en budget med låga ambitioner för Stockholms utveckling. Vi Socialdemokrater har högre ambitioner. Vi vill fortsätta arbetet för att Stockholm ska vara en stad för alla. En stad som håller samman med höga ambitioner för ekologisk, ekonomisk och demokratisk hållbarhet. Det är möjligt – men inte om man väljer skattesänkningen före välfärden och passiviteten före samhällsbyggandet och den ekologiska hållbarheten. Med anledning av att vi Socialdemokrater har reserverat oss mot kommunfullmäktiges budget reserverar vi oss även mot verksamhetsplanen för nämnden.

Ersätтарыttrande

Torsten Lindström (KD) instämmer i särskilt uttalande från ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C).

§ 7

Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023. Svar på remiss

Dnr E2020-04437

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP), Susanne Wicklund (C), Susanne Urban m.fl. (V) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna kontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande:

Arbetet för jämlikhet och mot segregation är avgörande om vi ska skapa ett tryggare Stockholm. Vi vill att alla stadsdelar ska vara trygga. Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som vilar på samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det är genom förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön, samt ett omfattande preventivt socialt arbete som trygghet kan uppnås.

Den gängkriminalitet som plågat vissa av Stockholms stadsdelar måste brytas. Att rekryteringen till gängen tillåts fortsätta är ett misslyckande för inte minst Stockholms stad som får sägas ha huvudansvaret för att bryta denna utveckling i Stockholm. Historiskt dåliga förutsättningar för socialtjänsten under tidigare mandatperioder och till skolan under innevarande år bidrar till detta. Det räcker inte att det står fina skrivningar i programmet om hur viktigt det är med arbetsmarknadsinsatser för unga eller att skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att förhindra att barn och unga hamnar i kriminalitet om resurser inte avsätts.

Verksamheterna som utgör grunden i trygghetsarbetet måste ges förutsättningar att bedriva sitt arbete. Minskade resurser till förskolan, avskaffad 90-dagarsgaranti och nedläggning av fritidsgårdar är fel väg att gå.

I förslaget till trygghetsprogram framhålls vikten av samverkan. Det är oerhört viktigt med både intern och extern samverkan för ett framgångsrikt trygghetsarbete. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver bli ännu bättre i att samverka med varandra och med andra aktörer som polisen, regionen, näringslivet och föreningslivet. Men för att kunna samverka krävs det att varje verksamhet är medveten om hur den egna verksamheten bidrar till ett tryggare Stockholm både kortsiktigt och långsiktigt. Tyvärr har vi sett hur stadens ledning vid ett flertal tillfällen försökt fransäga sig ansvaret för trygghetsarbetet. Istället för att höja ambitionerna för stadens förebyggande arbete har ledningen önskat att flytta fokus till vad regeringen och andra aktörer bör göra. Det sänder fel signaler till stadens verksamheter. Staden förfogar

över många verktyg som kan användas för att stärka tryggheten.

Vidare saknar vi i programmet skrivningar om segregationens effekter på trygghet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till de senaste årens nedskärningar på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar.

Det offentliga rummet tillhör alla. Alla, oavsett kön och ålder, ska kunna känna sig trygga överallt i vår stad. Men verkligheten är att många stockholmare upplever otrygghet i det offentliga rummet. Det var därför som vi i den dåvarande majoriteten år 2018 införde en trygghetsfond med 200 miljoner kronor. Fonden syftar till att möjliggöra stadsmiljöåtgärder som förebygger brott och bidrar till ökad trygghet, säkerhet och trivsel. Det kan exempelvis handla om bättre belysning, kameror, pollare, offentlig närvaro och liknande projekt för att förstärka den fysiska tryggheten.

Fonden har varit uppskattad av nämnderna. Tyvärr ser vi hur den borgerliga majoriteten under sina två år har byråkratiserat, försvårat och stoppat insatser. Syftet med fonden om att öka tryggheten och säkerheten genom att låta stadsdelar och nämnder lokalt identifiera otrygga platser tillsammans med polis, näringsliv, föreningsliv och medborgare har försvårats. Till exempel har flertalet nämnder identifierat otrygga platser och ansökt medel men sett hur deras ansökan avslagits med en uppmaning att inkomma med en ny ansökan igen. Viktiga trygghetsinvesteringar har tyvärr uteblivit.

Programmet knyter an till översiktsplanen vilket vi anser är bra. Problemet är återigen att majoritetens handling inte överensstämmer med målsättningarna och insatserna som lyfts i programmet. Fokus Skärholmen lyfts fram som ett positivt arbete samtidigt som man har valt att omorganisera projektet och minska resurserna. Man talar även varmt om de strategiska sambanden samtidigt som man stoppar många av ambitionerna i det samband som kommit längst, nämligen Spångadalen.

Under våren 2020 beslutade kommunfullmäktige om Stockholms stads säkerhetsprogram. Det är beklagligt att majoriteten valde att remittera ut säkerhetsprogrammet och trygghetsprogrammet vid olika tillfällen eftersom trygghet och säkerhet hänger ihop i en väldigt stor utsträckning. Det hade varit av stort värde om stadens verksamheter hade getts möjlighet att framföra synpunkter med båda programmen framför sig.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP), Susanne Wicklund (C), Susanne Urban m.fl. (V) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Susanne Urban m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi anser att det föreslagna trygghetsprogrammet är nära sammanlänkat med stadens säkerhetsprogram och att implementering av de båda programmen därför bör genomföras parallellt, då de syftar till samma övergripande målsättningar. Det är beklagligt att majoriteten har delat upp det tidigare gemensamma programmet för säkerhet och trygghet i två olika program, vilket har försvårat möjligheten till överblick av helheten. Eftersom säkerhetsprogrammet behandlades redan 2019 medan trygghetsprogrammet inte kommit längre än till den aktuella remissomgången försvåras givetvis en gemensam implementering. Vi ifrågasätter även möjligheten till att trygghetsprogrammet ska kunna gälla retroaktivt, det vill säga från 2020, vilket av uppenbara skäl inte borde vara möjligt. Programtiden bör därför korrigeras till 2021-2023.

Förslaget till trygghetsprogram fäster stor vikt vid brottsprevention och stadsmiljöfrågor. Det är två mycket viktiga delar i att skapa en trygg stad men vi saknar ett tydligare fokus på sociala förebyggande insatser som leder till ökad jämlikhet i staden. Det räcker inte med en ren och välskött stadsmiljö för att stärka tryggheten och förebygga brottslighet. En stabil och välfungerande socialtjänst som invånarna känner högt förtroende för är helt avgörande för ett lyckat trygghetsarbete. Vi vill därför sänka trösklarna för tidiga insatser och ge ytterligare förutsättningar för god

samverkan med förskola, skola, fritidsverksamheter, civilsamhälle och andra myndigheter utifrån bland annat de rekommendationer som lämnades i Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm.

Trygghetsprogrammet pekar ut stadsdelsnämnderna som en av de mest centrala aktörerna för genomförandet av programmet. Stadsdelsnämnderna får genom programmet även ett stort ansvar för uppföljning och samordning av trygghetsskapande insatser. Förskola, socialtjänst samt fritidsverksamheter och aktiviteter för barn och unga beskrivs som högt prioriterade områden. Vi håller med om detta men kan samtidigt konstatera att den borgerliga majoriteten under tre års tid genomfört och genomför kraftiga besparingar inom dessa områden. Stadsdelsnämnderna har redan ett mycket omfattande ansvarsområde och bedriver stor del av stadens viktiga kärnverksamhet och skulle därför behöva en stärkt finansiering. Även skolan pekas ut som viktig aktör i trygghetsarbetet, som också drabbats hårt av nedskärningar.

Liksom som i säkerhetsprogrammet efterfrågar vi tydligare skrivningar om socioekonomisk segregation i staden. Där delar vi kontorets synpunkter om att segregation är en av de stora utmaningarna i stadsutvecklingen och att förslaget därför med fördel beskriva detta mer utförligt. Forskning finns om segregation och dess effekter, bland annat från Stockholms universitet som också kan vara behjälplig i dessa analyser. Vi vill också understryka kontorets medskick om att handledningen för tillämpning av nämndernas gemensamma modell för socialt värdeskapande analys i stadsutvecklingen, som beskrivs i remissen kan bli inaktuell, som en konsekvens av utvecklingsarbetet och implementeringen av exploateringsnämndens- och stadsbyggnadsnämndens gemensamma modell för socialt värdeskapande analys (SVA) i förvaltningarnas respektive handböcker.

Vidare anser vi att trygghetsprogrammet bör kompletteras med analyser av vilka effekter som den ökade ekonomiska ojämlikheten i staden får på säkerhetsarbetet, bland annat i form av tillit i samhället i stort vilket lyfts som en del av det övergripande målet med stadens säkerhetsarbete.

Trygghetsprogrammet skulle även kunna peka på vilka åtgärder som behövs för att öka tillit och tilltro till staden. Även när det rör ekonomisk ojämlikhet och tillit finns forskning som kan vara vägledande. Det faktum att Sverige har gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha det minst omfördelande skattesystemet inom EU:s kärnländer sätter fokus på att

enbart ett kommunalt trygghetsprogram kan öka tryggheten för de mest otrygga. Trygghet är liksom det mesta i samhället en klassfråga och även en jämställdhetsfråga.

Slutligen vill vi också framhålla att det när det kommer till kommunikation är mycket viktigt att komplettera programmet med skrivningar om hur kommunikationen ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsvariation.

Christina Wallmark m.fl. (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Målet i Stockholms stads trygghetsprogram är att alla utsatta områden och särskilt utsatta områden ska vara borta år 2025. Målet för otryggheten är att den ska vara halverad. Bägge dessa mål framstår som orealistiska då utvecklingen går åt motsatt håll. Otryggheten och kriminaliteten breder ut sig än mer, och har snarare eskalerat än minskat under en väldigt lång tid. Till stor del ligger ansvaret och verktygen till förbättring på nationell nivå. Stadens möjligheter att påverka för att stävja otrygghet är därför begränsade. Det är dock viktigt att kontoret bedriver ett arbete inom de ramar de faktiskt har som långsiktig planering och samverkan internt och med externa aktörer.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har ett särskilt ansvar för att stadens fysiska utveckling och planering innehåller brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Utöver det egna ansvaret måste staden utöva påtryckningar på staten om att införa effektiva åtgärder som på sikt kan stoppa den nuvarande utvecklingen.

Övergripande framstår förslaget på trygghetsprogram som alldeles otillräckligt både vad det gäller målen och möjligheten för staden att påverka det som sker. Det saknas också en utvärdering av de åtgärder som har införts. Ständig och adekvat inhämtning och utvärdering av information är en förutsättning. Det är genom att skapa förståelse för orsakerna till att otryggheten ökar trots stora satsningar från stadens sida som situationen kan förändras till det bättre.

Vi Sverigedemokrater anser det vara av största vikt att de medel som staden varje år fördelar mellan olika verksamheter både är ändamålsenliga och kostnadseffektiva. Att ständigt utöka budgeten för trygghetssatsningar utan att läget förbättras är oansvarigt. Sverigedemokraterna har därför i en motion den 19 januari 2020 föreslagit att staden ska utvärdera hur de införda åtgärderna har påverkat tryggheten och

brottsutvecklingen. Det vore också värdefullt om staden, i samarbete med lämpliga andra aktörer, som polis och socialtjänst, kunde sammanställa statistik om brottsutvecklingen, ingripanden, antal väckta åtal, domar etc inom kommunen och fördelat på olika områden, t ex månads- eller kvartalsvis. På detta sätt kan det vara möjligt att få en bild av hur det brottsförebyggande arbetet går över tid.

§ 8

Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2022—2033 och 2022—2037. Anmälan av svar på remiss

Dnr E2020-05038

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner anmälan om svar på remiss.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Christina Wallmark m.fl. (SD) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1 Att avslå kontorens förslag på yttrande

2 Att Sverigedemokraternas utlåtande utgör Stockholms stads yttrande till Trafikverket över inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2022–2033 och 2022–2037.

Sammanfattning

Trafikverkets Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022—2033 och 2022—2037 har remitteras från Trafikverket på uppdrag av Infrastrukturdepartementet. Stadsledningskontoret, trafikkontoret exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och Stockholms hamn AB vill gemensamt lyfta fram att

utbyggnaden av infrastruktur för arbetspendling, godstransporter och fritidsresor behöver utvecklas samordnat och strategiskt.

Infrastrukturplaneringen måste också hänga ihop med stadsutvecklingen genom att den utgår från kommunernas kunskap och bedömning av medborgarnas och näringslivets behov. Kontoren vill därmed framhålla att det är oacceptabelt att Trafikverkets inriktningsunderlag inte remitterats till kommunerna.

Utifrån länets stora behov av resor och transporter så vill kontoren lyfta fram att de statliga investeringarna i Stockholmregionens infrastruktur behöver öka och ramarna i länsplanen höjas. Detta gäller både namngivna objekt, tilldelning i åtgärdsområden och potter i nationell plan samt ökad ram till regionen i länsplanen. Kontoren anser att den ekonomiska ramen måste stå i proportion till länets storlek avseende ekonomi och befolkning.

Kontoren vill även lyfta fram att de ekonomiska ramnivåerna för inriktningsalternativen är för snäva. Det är enbart alternativet med en 20-procentig ökning utan stambanor men med en planperioden om 12 år som bäst kan möta de behov av infrastrukturens satsningar som finns inom Stockholmregionen och som medger en ökad ram för länsplanerna då riskerna med en längre planperiod på 16 år är större än fördelarna.

Trafikverkets föreslagna satsning på drift och underhåll av befintligt transportsystem är enligt kontoren en bra inriktning. Det kräver dock att drift och underhållsåtgärder i Stockholms län genomförs på de delar i väg- och järnvägsnätet som innebär att länets transportsystem i praktiken får en standardhöjning som medger en ökad kapacitet. Det är också nödvändigt att långtidsplaneringen utgår från att åtgärda de brister och behov som finns i infrastrukturen idag. Ett framtidsfokus där flexibilitet och öppenhet för framtidens behov och lösningar ska kunna antas och finansieras. Prioriteringar bör göras utifrån vilka åtgärder som ger störst nytta per resenär.

Inriktningsunderlagets ambition om att uppnå transportsektorns klimatmål är enligt kontoren mycket positiv. Den anger en bild av 2030 som på många sätt harmoniserar med målen inom Stockholm stad. Det är positivt att Trafikverket lyfter fram minskade utsläpp från transportsektorn och att de nationella målen kan nås genom en

rad olika transportpolitiska åtgärder. Kontoren stödjer Trafikverket i bedömningen att det är elektrifiering driver den stora omställningen mot minskad klimatpåverkan från transporter. Kontoren anser dock att möjligheten till hållbara resor och transporter behöver öka genom satsningar på ny teknik, digitalisering, elektrifiering, kollektivtrafik och cykel.

Kontoren anser att det är av stor betydelse att samtliga parter som ingår avtal och överenskommelser om medfinansiering och samarbete står fast vid och tar ansvar för finansiering, planering och genomförande. Både Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingen är exempel på genomförda förhandlingar som innehåller stora kollektivtrafikobjekt och ett stort bostadsbyggande.

Stora projekt har nationell nytta för medborgare och näringsliv när de bidrar till ekonomisk tillväxt, effektiva transporter och hög tillgänglighet i hela landet. Objekt av nationell nytta är exempelvis Tvärförbindelse Södertörn och kommunikationer till Arlanda.

Projekt av regional nytta bygger ihop regionen tvärkommunalt och bidrar till effektiva transporter i länet. Utbyggnaden av den nya tunnelbanan behöver vara prioriterad tillsammans med de nödvändiga följdinvesteringar som krävs för att tillvarata de nyttor som kommer av utbyggnaden. Kontoren önskar att en prioritering görs av effektiva bytespunkter, stråk för stombussar samt stärkt kapacitet i vägsystemet för godstransporter.

Bakgrund

Inriktningsunderlaget är upprättat av Trafikverket i enlighet med regeringens direktiv Uppdrag om att ta fram inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för en ny planperiod (2020-06-25).

Syftet inriktningsunderlaget är att ge regeringen ett underlag för bedömning av ekonomiska ramar för möjliga åtgärder i transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033 respektive 2022–2037. Regeringen ska sedan, i en proposition till riksdagen, ge förslag till ekonomiska ramar för åtgärder i transportinfrastrukturen. När riksdagen har slagit fast planperiod och ekonomiska ramar följer åtgärdsplanering i syfte att ta fram en ny nationell plan och länsplaner för transportinfrastrukturen.

Ärendets beredning

Trafikverkets Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022—2033 och 2022—2037 har remitteras från Trafikverket på uppdrag av Infrastrukturdepartementet. Inriktningsunderlaget är inte utskickat på remiss till landets kommuner. Stockholm stad har trots detta valt att svara på remissen.

Ärendet

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret och Stockholms Hamn AB.

Synpunkter och förslag

Av kommunfullmäktiges Budget för 2021 framgår att staden har som mål att Stockholm ska vara en fossilbränslefri och klimatpositiv stad 2040. Infrastruktur och samhällsplanering måste utformas för att gynna klimatsmart resande i form av kollektivtrafik, cykelbanor, och transportsnåla resmönster.

Budgeten lyfter också fram att Stockholm är en av Europas snabbast växande huvudstäder. Det innebär att när Stockholm växer måste också kollektivtrafik och infrastrukturen byggas ut så att människor snabbt och smidigt kan resa i hela regionen. Stadens mål är att minska trängsel och klimatutsläpp samt att säkerställa att det går snabbt och smidigt att resa i Stockholm.

Stadsledningskontoret, trafikkontoret exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och Stockholms hamn AB vill gemensamt lyfta fram att utbyggnaden av infrastruktur för arbetspendling, godstransporter och fritidsresor behöver utvecklas samordnat och strategiskt. Infrastrukturplaneringen måste också hänga ihop med stadsutvecklingen genom att den utgår från kommunernas kunskap och bedömning av medborgarnas och näringslivets behov. Goda kommunikationer är enligt kontoren ett krav för att Stockholms län ska fungera som en god livsmiljö för människor och vara en attraktiv region för företag och andra verksamheter. Kontoren vill därmed framhålla att det är oacceptabelt att Trafikverkets inriktningsunderlag inte remitterats till kommunerna.

Kontoren vill därför framföra att det krävs en samordning och dialog mellan Trafikverket, Region Stockholm och Stockholms stad i planprocessen för investering i infrastruktur. Kontoren bedömer att samarbetet behövs för att stärka delaktigheten och förankringen av planer, utredningar och prioriteringar.

Tilldelning och finansiella ramar och utmaningen med infrastrukturen i Stockholm

Utifrån länets stora behov av resor och transporter så vill kontoren lyfta fram att de statliga investeringarna i Stockholmregionens infrastruktur behöver öka och ramarna i länsplanen höjas. Detta gäller både namngivna objekt, tilldelning i åtgärdsområden och potter i nationell plan samt ökad ram till regionen i länsplanen. Kontoren anser att den ekonomiska ramen måste stå i proportion till länets storlek avseende ekonomi och befolkning. Stockholmskommunerna fungerar som hela landets tillväxtmotor med en ekonomi som är avgörande för hela landet. Stockholms län står för cirka 32 procent av hela Sveriges BNP och hälften av statens intäkter.

Kontoren vill även peka på att det finns också skäl att stärka den ekonomiska utvecklingen och arbetsmarknaden genom att göra större satsningar på infrastrukturen. Om BNP faller så utgör infrastrukturinvesteringar ett viktigt instrument för att dämpa effekterna på arbetsmarknaden. En ökad tilldelning i länsplanen skulle stärka konjunkturen i Sveriges tillväxtmotor. Satsningar på infrastruktur och smarta transportflöden ger också möjligheter att söka moderna lösningar och därmed stärka regionens samlade innovationskraft.

Stockholms län har också drabbats hårt av Coronapandemin exempelvis av arbetslösheten. I länet, som utgör en fjärdedel av Sveriges arbetsmarknad, har cirka 40 000 fler blivit arbetslösa. Kontoren anser att en återstart av ekonomin i Stockholmsregionen är prioriterat. Satsningar på infrastruktur kan bidra till att stödja en långsiktig återuppbyggnad av arbetsmarknaden.

Kontoren även vill lyfta fram att de ekonomiska ramnivåerna för inriktningsalternativen är för snäva. Det är enbart alternativet med en 20-procentig ökning utan stambanor men med en planperioden om 12 år som bäst kan möta de behov av infrastruktursatsningar som finns inom Stockholmregionen och som medger en ökad ram för länsplanerna då riskerna med en längre planperiod på 16 år är större än fördelarna. En förlängning av planperioden skulle innebära stora inlåsningar och resultera i minskad handlingskraft för att effektivt kunna möta och svara upp mot förändrade förutsättningar och samhällsutveckling. Trafikverket har arbetat inom de ramar som gavs i direktivet, men kontoren hade sett det som önskvärt med ytterligare

analyserade alternativ med ramnivåer om +30 och +40 procent.

Inriktningen mot transportplanering genom att se på fler frågor än enbart infrastruktur anser kontoren är en positiv inriktning från Trafikverkets sida. Framförallt är det positivt att Trafikverket utreder steg 1 och 2 åtgärder. Att det finns möjlighet att tilldela medel till steg 1 och 2 åtgärder både i nationell- och i regional plan är en förutsättning för ett verkligt genomförande av fyrstegsprincipen.

Stadsutvecklingen i Stockholm bygger på att infrastruktur och bostäder kan samsas inom den täta staden. Samtidigt är behovet av bostäder mycket stort. Detta ställer nya krav på planeringen. Det blir allt vanligare i Stockholm med förtätningar i närheten av eller i anslutning till trafikleder. Trafikverkets mera restriktiva hållning till intrång i skyddszoner och vägområden riskerar att få stora negativa konsekvenser för bostadsbyggandet. Den statliga samordningen behöver utvecklas och länsstyrelsen har en betydelsefull roll för att möjliggöra ett genomförande av både infrastruktur-utbyggnad och uppfyllande av de bostadsmål som är kopplade till infrastrukturförhandlingarna.

Kontoren stödjer det regeringsuppdrag som Trafikverket har, tillsammans med andra myndigheter, som innebär en översyn av landets riksintressen. Syftet är att minska omfattningen. Uppdraget anger att riksintressen ska ha en funktion som är av intresse för hela landet. Kontoren vill lyfta fram att nationella intressen i infrastrukturen för exempelvis nya vägar kan säkerställas genom aktiv samverkan mellan staden och Trafikverket och att det därmed inte alltid är nödvändigt med en riksintresseprecisering.

Trafikverkets föreslagna satsning på drift och underhåll av befintligt transportsystem är enligt kontoren en bra inriktning. Det kräver dock att drift och underhållsåtgärder i Stockholms län genomförs på de delar i väg- och järnvägsnätet som innebär att länets transportsystem i praktiken får en standardhöjning som medger en ökad kapacitet. Prioritering av drift och underhåll bör göras utifrån trafikmängd och var det medger störst nytta per resenär alternativt utifrån årsmedeldygnstrafik (ÅDT). I Stockholms län ställer den omfattande trafiken stora krav på infrastrukturens fortsatta utveckling samt drift och underhåll. Idag finns brister i vägar och järnvägar som dagligen påverkar människor och näringsliv negativt genom trängsel, störningar och förseningar.

Klimatmål och hållbara transporter

Inriktningsunderlagets ambition om att uppnå transportsektorns klimatmål är enligt kontoren mycket positiv. Den anger en bild av 2030 som på många sätt harmoniserar med målen inom Stockholm stad till exempel att koldioxidutsläppen från vägtrafiken ska ha minskat med 70 procent jämfört med år 2010.

Kontoren stödjer Trafikverket i bedömningen att det är elektrifiering driver den stora omställningen mot minskad klimatpåverkan från transporter. Inom området för elektrifiering håller kontoren med om att staten behöver ta ansvar för laddinfrastruktur och underlätta för laddningsmöjligheter. Kontoren vill lyfta fram att detta även bör ske genom framttagande av tillstånd, incitament och affärsmodeller som ger möjlighet för näringslivet att agera och vara drivande på marknaden. I inriktningsunderlaget saknas ett resonemang om elnätets påverkan och effektbrist. Det är mycket olyckligt på flera plan då en stabil tillväxt förutsätter att det finns säkra fossilfria energikällor som inte är beroende av tid på dygnet eller vilket halvår vi befinner oss på i kalendern. Lika viktigt är det att säkerställa den infrastruktur som behövs för att den el som produceras når regionen på ett förutsägbart sätt.

Det är också positivt att Trafikverket lyfter fram minskade utsläpp från transportsektorn och att de nationella målen kan nås genom en rad olika transportpolitiska åtgärder. Trafikverket bör också analysera och utarbeta tydliga strategier för att stödja utvecklingen genom olika incitament och implementeringar av framtidens bränslen så som elektrifiering av kollektivtrafiken. En elektrifiering av fordonsflottan av både privat och kollektiv trafik gör att klimatmålen kan uppnås snabbare.

Ett område som bör prioriteras i sammanhanget är färjorna som utgör Skärgårdstrafiken då de står för 50 procent av utsläppen i kollektivtrafiken samtidigt som de utgör en minoritet av fordonen. En stor andel av färjorna drivs fortfarande av fossila bränslen. En planerad elektrifiering av färjorna skulle därför göra stor skillnad på utsläppen.

För Stockholmsregionens del utgör en överflyttning av godstransporter från väg till järnväg och sjöfart en angelägen klimatåtgärd, inte minst mot bakgrund av stadens satsningar på ny kapacitetsstark hamninfrastruktur i Stockholm Norvik Hamn. Kontoren vill framföra att det för Stockholms del finns

möjligheter att flytta godstransporter mellan trafikslagen. Genomförande av Tvärförbindelse Södertörn, dubbelspår på Nynäsbanan samt den planerade elvägspiloten på väg 73 skulle kraftigt förbättra möjligheten till en överflyttning och till miljöeffektiva godstransporter i Stockholm-Mälardalen och ligga i linje med inriktningen för EU:s transportnätverk, TEN-T.

Kontoren anser att möjligheten till hållbara resor och transporter behöver öka genom satsningar på ny teknik, digitalisering, elektrifiering, kollektivtrafik och cykel. Kontoren saknar resonemang som öppnar för nya lösningar inom exempelvis bildelning, flexibel kollektivtrafik, citylogistik, samordnade masstransporter, e-handel med mer som kan möta nya värderingar och marknader.

Prioritering av åtgärder

Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingen är exempel på infrastrukturförhandlingar som genomförts utifrån ett statligt initiativ. Båda avtalen innehåller stora kollektivtrafikobjekt och ett omfattande bostadsbyggande. Kontoren anser därmed att det är av avgörande betydelse att samtliga parter som ingår avtal och överenskommelser om medfinansiering och samarbete står fast vid och tar ansvar för finansiering, planering och genomförande. Kontoren vill kraftigt betona att projekt som ligger inom förhandlingarna (och andra medfinansieringsavtal) måste prioriteras och ligga fast i kommande transportplanering.

Vidare anser kontoren att mer medel från nationell plan bör läggas på fördyrningar inom Stockholmsförhandlingen då kostnadsökningar främst härrör från statens förändrade krav och tillämpningar. En omförhandling av Stockholmsförhandlingen bör övervägas med anledning av det förändrade läget. Projekt som har liten samhällsnytta bör därför avslutas.

Gällande nationella plan och länsplan bör enligt kontoren ligga fast. Det innebär att befintliga planer ska genomföras och pågående projekt slutföras. Detta krävs för att få stabilitet och framförhållning i infrastruktursystemet, som också kan anpassas till den övriga samhällsplaneringen och kommunernas utveckling.

Stora projekt har nationell nytta för medborgare och näringsliv när de bidrar till ekonomisk tillväxt, effektiva transporter och hög tillgänglighet i hela landet. Objekt av nationell nytta som kontoren anser är prioriterade:

- Kollektivtrafikobjekt som ingår i de statliga förhandlingarna tex. Nya tunnelbanan, Spårväg syd och tunnelbanan till Älvsjö
- Ombyggnad av Stockholm centralstation.
- Tvärförbindelse Södertörn
- Utveckla stambanan som helhet såväl inom länet som mellan angränsande län
- Kommunikationer till Arlanda och flygplatsens utveckling
- Ökad robusthet och säkerhet på E4 över Södertälje kanal
- E4 Arlanda-Häggvik, breddning och kapacitetsförstärkning
- Östlig förbindelse
- Bevara och utveckla Bromma flygplats

Projekt av regional nytta bygger ihop regionen tvärkommunalt och bidrar till effektiva transporter i länet. Utbyggnaden av den nya tunnelbanan behöver vara prioriterad tillsammans med de nödvändiga följdinvesteringar som krävs för att tillvarata de nyttor som kommer av utbyggnaden. Förslaget om att nya stambanor läggs utanför nationell plan ser kontoren som positivt men också nödvändigt för att kunna finansiera kommande behovs investeringar. För att få ut maximal nytta av tunnelbane-utbyggnaden behöver exempelvis bytespunkter som Gullmarsplan byggas om. Kontoren vill att en prioritering görs för att skapa effektiva bytespunkter som exempelvis Slussen.

Persontransporterna med bil är fortfarande en essentiell del av transportsystemet och visar på vikten av ett robust vägnät med hög kapacitet. Nära hälften av alla personresor inom regionen sker med bil. Stockholms mobilitets och trafikutvecklingsrapport för 2019 visar att bilåkandet dessutom ökar. Denna aspekt bör inte ignoreras. I takt med att fler hållbara och emissionsfria alternativ blir ekonomiskt möjliga för gemene man eller kvinna är det högst sannolikt att också bilåkandet kommer ligga kvar på en hög nivå framöver. Trafikverket bör därför utreda satsningar på infrastruktur om de befintliga samt redan planerade beräknas vara otillräckliga om bilåkandet fortsätter att öka. Det är ohållbart att låta trängseln på vägarna fortsätta. Det är samhällsekonomiskt skadligt att ignorera en sådan utveckling.

Ytterligare en central prioritering är nya kopplingar för kollektivtrafiken i form av stombussar som kan binda ihop länet i nya relationer för arbetspendling exempelvis genom de planerade linjerna M, L, J och 5. Utmed flera av de planerade

stomlinjernas sträckningar finns inom staden planer för omfattande exploatering inom de närmsta åren. Genomförandet av framkomlighetsåtgärder i stråken kräver samverkan mellan flera väghållare samtidigt som nyttan av åtgärderna fördelar sig över flera kommuner och ibland med en högre nytta för kommuner som inte är väghållare. Kontoren vill därför lyfta att det behövs en konstruktion för stombusstrafiken i nationell plan som medger att investering i framkomlighetsåtgärder för stombusstrafik på det kommunala vägnätet kan medfinansieras från nationell plan. Liknande den konstruktion för trafiksäkerhetsåtgärder som finns i nu gällande nationell plan.

Det skulle behövas potter i både nationell- och regionalplan för kommande objekt inom områdena för bytespunkter, terminaler, depåer och för ett fortsatt genomförande av de regionala cykelstråken. En stärkt kapacitet i vägsystemet ökar också framkomligheten och pålitligheten för godstransporter

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V)

Reservation

Christina Wallmark m.fl. (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 9**Svar på skrivelse gällande överträdelse av bestämmelser inom arrende Östkusten A, Ladugårdsgärdet 1:2**

Dnr E2021-00160

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anser skrivelsen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 19 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

§ 10**Översyn av rutiner för ersättningsinvesteringar vid ianspråktagande av idrottsmark. Svar på remiss**

Dnr E2020-04564

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl (S) och Jonathan Metzger m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt att därutöver anföra följande:

Vi delar uppfattningen att principerna för ersättningsinvesteringar är att de ska inrymma ersättning för det som tas bort eller flyttas medan utökad kapacitet eller standardhöjningar ska inrymmas i idrottsnämndens och fastighetsnämndens budget. Men eftersom oklarheter och tolkningssvårigheter har uppstått ser vi behov av förtydliganden av rutiner och tidplaner samt ett stärkt stadsövergripande perspektiv, vilket fastighetskontoret har efterlyst.

Exploateringskontoret har noterat att tidiga kalkyler ibland har varit för låga, och framhåller fastighetskontorets ansvar för att göra realistiska kalkyler, noga bedöma risker och osäkerheter samt ta höjd för dessa. Vi instämmer givetvis i att detta är viktigt, dels för att säkra att ersättningsinvesteringar

kan genomföras fullt ut och dels för att säkra att investeringsbudgeten för idrottsinvesteringar inte belastas av kostnader från exploateringsprojekt.

Vi anser därför att det ska vara självklart att den del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig idrottsfunktion alltid ska täckas till 100 procent av exploateringsprojektet. Om så inte är möjligt, exempelvis för att exploateringsprojektet är för litet, ska befintlig idrottsfunktion istället ersättas med centrala medel från exploateringsnämnden. Formuleringen i stadens budget 2021 om att kostnaden ”som regel” ska ersättas är därför missvisande och bör justeras, exempelvis i avstämningsärendet.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Jonathan Metzger m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 11

Tillägg till överenskommelse om exploatering med försäljning för bostäder inom del av fastigheten Akalla 4:1 (Kista Gård 3) i Kista till Fabege Storstockholm AB
Dnr E2021-00146

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner tillägg till överenskommelse om exploatering med försäljning för bostäder inom del av fastigheten Akalla 4:1 (Kista Gård 3) i Kista med Fabege Storstockholm AB och ger kontoret i uppdrag att teckna tilläggsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

- 2 Exploateringsnämnden tilläggsmarkanvisar 106 lägenheter enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 11 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

§ 12**Överenskommelse om exploatering med försäljning, för bostäder inom fastigheten Hässelby Villastad 14:35 i Hässelby Villastad med AB Borätt**

Dnr E2015-03735

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner försäljning av mark inom Hässelby Villastad 14:35 till AB Borätt med en försäljningsinkomst om cirka 15 mnkr och ger kontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 19 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Jonathan Metzger m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

busschaufför eller ensamstående förskolelärare har råd att betala. Samtidigt präglas staden av omfattande segregation mellan olika stadsdelar där människor med olika bakgrund inte möts vare sig i bostadsområdet, skolan eller på jobbet. Det är därför av yttersta vikt att stadens markpolitik både syftar till att upprätthålla en hög takt av byggandet av framförallt hyresrätter, öka andelen bostäder med överkomliga hyror och bidra till blandade upplåtelseformer i alla delar av staden.

I närområdet består 80 procent av beståndet av äganderätter i form av rad- och småhus. Om majoriteten menar allvar med att bryta boendesegregationen är det denna typ av områden som bör tillföras hyresrätter – gärna allmännyttiga – när tillfället ges. I kommande projekt i detta område är det därför angeläget att prioritera hyresrätter med överkomliga hyror.

Christina Wallmark m.fl. (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Planen syftar till att möjliggöra en flerbostadshusbebyggelse med ca 78 bostadsrättslägenheter i varierande storlekar, fördelade på fyra våningsplan och inredd vind. Genomförandetiden för detaljplanen är 5 år. I stadsdelen Hässelby Villastad är andelen bostäder i småhus ca 80 % och i flerbostadshus ca 20 %. I flerbostadshusen var ca 90 % av lägenheterna upplåtna med hyresrätt och ca 10 % med bostadsrätt år 2018. Projektet bidrar därmed till att försörja området med olika upplåtelseformer och blandade byggnadstyper. Den dominerande bebyggelsetypen i planområdets närområde är dock radhusbebyggelse. Sverigedemokraterna anser att detta projekt är ett gott exempel på hur en mer blandad stadsmiljö med olika upplåtelse- och boendeformer kan åstadkommas. Ur socialt, integrations- och ekonomiskt perspektiv är det positivt att en stadsdel utvecklas på ett sätt som skapar en mer blandad bebyggelse både vad det gäller gestaltning och upplåtelseformer.

§ 13

Exploateringsavtal med försäljning för bostäder och vårdboende inom fastigheterna Hägersten 2:6, Hägersten 2:7, Hägersten 2:3, del av Hägersten 2:2 och del av Hägersten 2:22 i Hägersten med Stiftelsen NEIJP och Trust Real Estate AB

Dnr E2020-04113

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner försäljning av mark inom del av fastigheten Hägersten 2:22 och del av fastigheten Hägersten 2:2 till Stiftelsen NEIJP med en försäljningsinkomst om ca 10,2 mnkr och ger kontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal.
- 2 Exploateringsnämnden godkänner försäljning av mark inom del av fastigheten Hägersten 2:22 till Trust Real Estate AB med en försäljningsinkomst om ca 1,3 mnkr och ger kontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 18 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Eolhålls 4H-gård är en omtyckt verksamhet i området. Många boende har varit bekymrade över hur djuren och verksamheten kommer att påverkas av planerad bebyggelse. För oss är det självklart att gårdens yta och verksamhet därför inte får inskränkas till följd av nyproduktionen, liksom att djurens bästa ska ha hög prioritet under byggnadstiden. Både hästar och kor ska kunna finnas kvar i stallar och hagar, störningar måste minimeras och plats för en tillfällig utökning av hagmark ska kunna beredas i närområdet. Det är således bra att bland annat bullerdämpande åtgärder ska utföras och evakueringshagar ska iordningsställas och bekostas av fastighetsägarna i området.

Däremot är det beklagligt att de tillkommande bostäderna sannolikt blir bostadsrätter, trots att området är relativt tätt bebyggt med privatägt boende i form av villor och radhus. Eftersom staden inte råder över upplåtelseformerna på

privatägd mark kommer således de nya bostäderna att bidra till att befästa den befintliga boendesegregationen.

Vi ser även risker för att genomfartstrafik sannolikt kommer att alstras på de rätt smala gatorna i området som inte är kollektivtrafikhänsyn. Mot bakgrund av den känsliga omgivningen med närheten till vatten är det viktigt att i den fortsatta planprocessen bevaka hur exploateringen står sig mot hållbarhetskrav, klimatmål och förändrade vattennivåer.

Christina Wallmark m.fl. (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Avtalet innefattar 200 bostäder i ett blandat småverksamhetsområde i Hägersten nere vid vattnet. Sverigedemokraterna saknar dock en illustration av hur förslaget till bebyggelse är tänkt att se ut. Vi hade också gärna sett att förslaget hade innefattat om något eller några av verksamhetslokalerna hade kunnat återanvändas eller återuppföras för att slå vakt om den historiska bebyggelsens struktur och utformning. Positivt är att allmänheten ges bättre tillgång till strandpromenaden.

§ 14

Inbjudan till samråd om tunnelbana till Älvsjö. Anmälan av svar på remiss

Dnr E2020-05181

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner anmälan av remissvar och lägger ärendet till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

§ 15**Förlängt markanvisningsavtal för bostäder och verksamheter inom del av fastigheten Hjorthagen 1:3 i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm, med Gasverket Holding AB**

Dnr E2021-00196

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt sitt förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD):

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att ärendet återremitteras till exploateringskontoret.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att ärendet kompletteras med uppgifter om projektets nettonuvärde samt övriga kostnadsuppgifter som krävs för att nämnden ska ha fullgod insyn i ärendet.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 januari 2021.

Kontorets förslag till beslut

Exploateringsnämnden förnyar anvisningen av mark för centrumändamål och bostäder inom fastigheten Hjorthagen 1:3 till Gasverket Holding AB och ger kontoret i uppdrag att träffa nytt markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C) föreslår (se beslutet)
- 2) Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - 1 Exploateringsnämnden beslutar att ärendet återremitteras till exploateringskontoret.
 - 2 Exploateringsnämnden beslutar att ärendet kompletteras med uppgifter om projektets nettonuvärde samt övriga

kostnadsuppgifter som krävs för att nämnden ska ha fullgod insyn i ärendet, samt att därutöver anföra följande:

Markanvisningen för Gasverket Östra omfattar cirka 46 500 kvadratmeter med 150 bostäder, lokaler och verksamheter. En del av marken förvärvas och en annan del upplåts med tomträtt.

I ärendet kan vi läsa att tredimensionella fastigheter för bostäder ska upplåtas med tomträtt. Vi kan också läsa att det blir tomträtt för bostäder enligt stadens taxa men att fri upplåtelseform tillåts för bostäderna samt att bostäderna planeras upplåtas med bostadsrätt.

Stadens tomrättsavgäld för flerbostadshus beräknas på endast 30 procent av markvärdet som underlag för flerbostadshus. Syftet är att kunna bygga hyresrätter med rimliga hyror. Detta bidrar till att det finns ett mycket stort intresse för att bygga hyresrätter i staden – under den förra mandatperioden fördubblades bostadsbyggandet samtidigt som andelen hyresrätter i nya projekt ökade till hela 58 procent.

Marknaden för bostadsrätter är dock annorlunda. På bostadsrättsmarknaden råder marknadspriser. När bostadsrätter ska byggas säljs därför marken och staden får intäkter för att finansiera samhällsutvecklingen. Denna modell har använts under lång tid och varit mycket framgångsrik.

I detta ärende görs dock avsteg från denna modell. Det innebär i praktiken att byggherren subventioneras av staden genom att subventionera bostadsrätterna. Detta framgår dock inte av ärendet. Inte heller hur stor subventionen är framgår av beslutsunderlaget. Efter kontakt med exploateringskontoret har vi fått information om att subventionen beräknas till minst 220 miljoner kronor.

I ärendet framgår också att Hjorthagen har ett positivt nettonuvärde på totalen, men att detta delprojekt ger ett underskott. Hur mycket som Gasverket Östra går med underskott framgår dock inte. Efter kontakt med exploateringskontoret har vi fått uppgift om att underskottet är på minst 280 miljoner kronor.

Om det finns skäl både för att subventionera byggherren och göra det genom att rabattera bostadsrätterna behöver nämnden få bättre beslutsunderlag för att kunna ta ställning till detta. Det är nämnden som ska ta ansvar för beslutet och för att kunna ta det ansvaret behövs bättre beslutsunderlag.

3) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att avslå förslaget
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att uppdra åt kontoret att återkomma med förslag där bolaget åläggs att bygga hyresrätter, samt att därutöver anföra följande:

Bevarandet och användningen av de historiska byggnaderna i området Gasverket är av avgörande betydelse för att Norra Djurgårdsstaden ska leva upp till de högt uppställda ambitionerna. Ärendet gäller den sista etappen, Gasverket östra, som ska införlivas i projektet att omvandla ett tidigare slutet industriområde till en öppen och levande stad med blandad verksamhet. Antikvariska krav, byggnadernas skick samt föroreningar i byggnader och mark medför att exploateringen av Gasverket ger ett ekonomiskt underskott för byggbolaget.

Dessutom ställer staden krav på verksamheter och användning (t. ex får inga bostäder byggas i gatuplan) och eftersom marken framgent ska utgöra allmän mark ska den alltså inte säljas. Mot denna bakgrund har exploateringskontoret gått mycket långt i att tillgodose bolagets önskemål. I kompensation för den ekonomiska belastningen medger man att bostadsrätter kan uppföras enligt tomträtt enligt stadens taxa för hyresrätter. Detta avsteg från gängse modeller innebär att staden i praktiken subventionerar bolaget med ett belopp som inte framgår av ärendet. Man medger även rivning av vissa historiskt värdefulla byggnader, samt tillåter markanvisningar för nybyggnadsrätter utanför markområdet i det fall bolagens ekonomiska intressen inte kan tillgodoses inom området.

Vänsterpartiet ställer sig positivt till att exploateringskontoret, i det här fallet, har agerat för att säkerställa stadens målsättningar med området. Men till de krav som åläggs bolaget bör tillföras kravet att bygga hyresrätter med hyror som även en timvikarie, busschaufför eller ensamstående förskolelärare har råd att betala. Staden präglas av en omfattande segregation mellan olika stadsdelar där människor med olika bakgrund inte möts vare sig i bostadsområdet, skolan eller på jobbet.

I allmän bemärkelse är det därför av yttersta vikt att stadens markpolitik både syftar till att upprätthålla en hög takt av byggandet av framförallt hyresrätter, öka andelen bostäder

med överkomliga hyror och bidra till blandade upplåtelseformer i alla delar av staden. Detta är synnerligen angeläget i Norra Djurgårdsstaden som med den borgerliga majoritetens politik riskerar att formas till ett socio-ekonomiskt reserverat för en privilegierad elit. Vänsterpartiet yrkar därför på att kontoret tilldelas uppdraget att omförhandla avtalet med Gasverket Holding AB så att bostadsbyggandet inom området uteslutande gäller hyresrätter, vilket kan ses utgöra en kompensation för stadens tidigare misslyckanden inom stadsdelen.

Beslutsgång i delen om återremiss

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslaget att återremittera ärendet mot att avgöra ärendet vid dagens sammanträde och finner att nämnden beslutar att återremittera ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer de två återremissyrkandena mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Christina Wallmark m.fl. (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

I detta ärende hänvisar vi till vårt SU till Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden, från Stadsbyggnadsnämndens möte 2020-12-10:

Sverigedemokraterna ser positivt på programmets övergripande inriktning med att skapa en funktionellt och formmässigt blandad stadsmiljö av innerstadstyp. Särskilt positivt är skrivningar som följande:

Funktionsblandning och variation eftersträvas såväl i det enskilda huset som för ett kvarter eller delområde.

Gatumiljön ska vara varierad och upplevelserik med en medveten placering av verksamheter och aktiviteter i bottenvåningarna. Oavsett om gatan domineras av bostäder

eller verksamheter ska en öppen karaktär med täthet mellan entréer eftersträvas.

Sverigedemokraterna menar att planeringen i hög grad bör utgå ifrån och direkt inspireras av befintliga byggnaders arkitektur och omgivning. Det vore positivt om arkitekturen i detta område avvek från fyrkantighet, lådarkitektur och färgsättning. Det kan vara värdefullt att olika stadsdelar ges olika arkitektoniska uttryck, för att stärka platsens identitet och särart.

§ 16

Utgår

§ 17

Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kvarteret Mårtensdal i Södra Hammarbyhamnen

Dnr E2020-05190

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kvarteret Mårtensdal, enligt vad som anges i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

§ 18

Markanvisning efter jämförelseförfarande för forskar- och talangbostäder och kontor till Stenhöga Utveckling 4 AB och NF Projektering och Förvaltning AB samt för seniorbostäder till Seniorgården AB inom Vasastaden

1:16 och 1:42 i Hagastaden, Vasastaden

Dnr E2020-03862

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark, för forskar- och talangbostäder och kontor till Stenhöga Utveckling 4 AB (Humlegården Fastigheter AB) och NF Projektering och Förvaltning AB (Vectura Fastigheter AB) och för seniorbostäder till Seniorgården AB, inom del av fastigheterna Vasastaden 1:16 och Vasastaden 1:42 och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 26 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP) och Susanne Wicklund (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att ärendet återremitteras för klargörande av boendeformen talangbostäder enligt de frågeställningar som beskrivs nedan, samt att därutöver anföra följande:

Exploateringskontoret föreslår i detta ärende att nämnden ska anvisa mark dels till forskar- och talangbostäder och kontor och dels till seniorbostäder. Vi är positiva till att bygga de första seniorbostäderna i området men är inte beredda att fatta beslut om talangbostäderna på grund av avsaknad av beslutsunderlag om den för oss okända boendeformen och eventuella konsekvenser för besittningsskydd och andra rättigheter för presumtiva hyresgäster. Vårt förslag är därför att återremittera hela ärendet för komplettering av beslutsunderlaget.

”Talangbostad” är inte ett etablerat bostadspolitiskt begrepp utan har på senare tid enbart dykt upp i spridda omnämningar, exempelvis i luddiga skrivningar i majoritetens budget för 2021 samt dessförinnan i kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2020. I intervjuer med finansborgarråd Anna König

Jerlmyr har hon i allmänna ordalag uttryckt att dessa bostäder ska bidra till att stärka stadens internationella konkurrenskraft. I en intervju i Dagens Nyheter 2019-10-01 uttalar sig König Jerlmyr om att talangbostäder ska fungera så att "[i] stället för att tilldelas bostad genom ett kösystem får talangerna som flyttat till Stockholm för arbete erbjudande om tillfälliga hyreskontrakt utan besittningsskydd".

I det tillhandahållna beslutsunderlaget finns heller ingen definition av vad en talangbostad är, eller hur den skiljer sig från andra typer av boendeformer. Det framkommer exempelvis inte om det handlar om hyresrätter eller bostadsrätter (ur ovanstående citat går att utläsa att det ska handla om hyresrätter medan förslaget från kontoret gäller försäljning av mark, vilket i motsats till detta pekar mot bostadsrätter/äganderätter).

Exploateringskontoret har som muntligt svar på frågan om det inom kommunens förvaltning finns någon fastställd definition av vad som utgör en talangbostad klargjort att detta inte existerar utöver en ambition att talangbostäder ska utgöra någon form av "variant av upplåtelseform". Det framstår som politiskt oseriöst att nämnden ska ta ställning till att stadens strategiskt viktiga marktillgångar ska förbrukas till något som vi inte ens har informerats om vad det substantiellt är. Hur ska nämnden kunna ta politiskt ansvar för ett beslut på så pass oklara grunder?

Därtill bör anföras att vi ser med oro på antydningarna om att "talangbostäder" ska användas som ett verktyg för att från stadens sida avsiktligt kringgå de etablerade reglerna om besittningsskydd, vilka syftar till att skydda hyresgästernas rättigheter.

Vi motsätter oss även ambitionen att privilegiera högutbildade och högavlönade grupper på bostadsmarknaden. Det som framför allt saknas i Stockholm idag är hyresrätter, särskilt sådana med hyror som även en timvikarie, busschaufför eller ensamstående förskolelärare har råd att betala och har tillgång till.

- 3) Christina Wallmark m.fl. (SD) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - 1 Att avslå kontorets förslag till beslut
 - 2 Att återremittera ärendet för framtagande av olika förslag till exploatering av området, samt att därutöver anför följande:

I detta ärende, liksom i ett stort antal liknande ärenden, följer gången från planering till genomförande ett mönster som lämnar mycket att önska vad gäller demokratisk process. Alla avgörande beslut tas i en krets och av aktörer som utan politisk inblandning fastställer hur staden ska byggas. Att presentera ett underlag till beslut för politiskt förtroendevalda i exploateringsnämnden, i vilket det enbart finns ett enda förslag till beslut, är odemokratisk.

Det är ett faktum att politiskt förtroendevalda i medborgarnas ögon är de som fattar beslut om stadens utformning och tillväxt. Samtidigt ges de politiskt förtroendevalda ingen som helst insyn i, eller möjlighet att påverka, de förslag som presenteras inför formellt godkännande på nämndens sammanträde. Om det inte finns några alternativa förslag att aktivt kunna ta ställning till, reduceras den politiska representationen i exploateringsnämnden till att vara ett både passiv och illa informerat verktyg för kontoret. Nuvarande ordning för framtagande av planeringsförslag lider av ett kraftigt demokratiskt underskott.

Beslutsgång i delen om återremiss

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslaget att återremittera ärendet mot att avgöra ärendet vid dagens sammanträde och finner att nämnden beslutar att avgöra ärendet idag.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer kontorets förslag mot Sverigedemokraternas avslagsyrkande och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin m.fl. (MP) och Susanne Wicklund (C).

Reservation

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 19

Avtal med Atrium Ljungberg och Folksam om samarbete och genomförande vid Slussen

Dnr E2021-00136

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1 Exploateringsnämnden beslutar att ingå följande avtal:

- Tilläggsavtal till Samarbetsavtal kring vissa frågor i samband med ombyggnad av Slussen, med Gyllenforsen Fastigheter KB och Tranbodarne 11 KB
- Samarbetsavtal i samband med ombyggnaden av Slussen och exploateringen av vissa kvarter i Slussenområdet, med KB T-bodarne, Atrium Ljungberg Tranbodarne 13 AB, Tranbodarne 11 KB samt Atrium Ljungberg AB
- Tilläggsavtal till överenskommelse om genomförande av renovering av Katarinahissen med omgivande anläggningar samt bildande av gemensamhetsanläggning, med Tranbodarne 11 KB
- Genomförandeavtal för Borgmästaren 1 med anledning av ombyggnaden av Slussen, med KB T-bodarne
- Genomförandeavtal för Tranbodarne 11 med anledning av ombyggnaden av Slussen och Tranbodarne 11, med Tranbodarne 11 KB

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 26 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

§ 20**Krav för tunga lastbilar i upphandling av transporttjänster i Stockholms stad. Svar på remiss**

Dnr E2020-04841

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 21 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Susanne Urban m.fl. (V) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet välkomnar skärpta miljökrav vid upphandlingar av transporttjänster. Vi anser att principen att nivå spjutspets eller avancerad alltid ska användas som utgångspunkt är av stor vikt vid klimatomställningen av transporter. Det kommer att vara viktigt att stadens förvaltningar och bolag aktivt arbetar för upphandlingar med nivå avancerad eller spjutspets och att detta arbete följs upp av nämnder och bolagsstyrelser. Spjutspetstekniker är inte alltid tillgängliga på den allmänna transportmarknaden, men stadens upphandlingar har en stor potential för att stimulera implementeringen av nya lösningar.

Det finns olika typer av biobränslen på marknaden, och deras hållbarhetsprofiler ser väldigt olika ut. Till exempel är ökad användning av biobränslen framställda av palmolja eller palmoljerester tveksamma ur miljö-, klimat- och socialt hållbarhetsperspektiv. Därför är det önskvärt att staden lägger mer vikt på spårbarheten av biobränslen som används i de upphandlade transporttjänsterna och noggrant överväger val av biobränslen vid upphandlingar. Det är även viktigt med uppföljningen av att transporttjänsterna faktiskt utförs med de bränslen som är avtalade i upphandlingarna.

Alla transporter har påverkan på miljön och klimatet och har olika sociala konsekvenser. Därför är det viktigt att stadens förvaltningar och bolag arbetar med transportsnål verksamhet och överväger om transporter kan undvikas eller effektiviseras genom bättre planering eller med tekniska

lösningar. För persontransporter bör gång-, cykel- och kollektivtrafik alltid prioriteras framför transporter med bil.

Vänsterpartiet ser att det är logiskt att harmonisera upphandlingskraven med stadens antagna miljöbilsdefinition, men vi står fortfarande bakom våra invändningar mot hur den har utformats

Christina Wallmark (SD) inkommer med särskilt uttalande enligt följande:

Staden har högt ställda klimatmål, vilket vid implementering i vissa fall kan innebära stora inskränkningar för medborgare och företag. Den föreslagna kravställningen för tunga lastbilar kommer att innebära ett framtvingande av förnyelse för delar av de fordon som idag levererar transporttjänster inom ramen för stadens upphandlingar.

Hur stora samhällsekonomiska kostnader detta medför är svåra att avgöra, men ingenstans i förvaltningens förslag görs en ansats för att uppskatta detta.

Förnyelse av berörda fordon kommer att sänka de totala rörliga utsläppen av växthusgaser och andra föroreningar. Detta är bra. Sverigedemokraternas utgångspunkt i frågan om utsläpp av växthusgaser bottnar dock i ett globalt helhetsperspektiv där hela livscykeln bör tas i beaktande vid åtgärder och regleringar som syftar till att minska utsläppen. De utsläpp som krävs för att producera och transportera de nya fordonen, i kombination med de samhällsekonomiska kostnaderna, bör därför vara praxis för förvaltningen att utreda i samband med beredning av dylika ärenden. Detta perspektiv saknas.

§ 21

Lokalt åtgärdsprogram för Drevviken

Dnr E2021-00089

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar för sin del att lokalt åtgärdsprogram för Drevviken, Fakta och åtgärdsbehov (bilaga 1 till kontorets tjänsteutlåtande) och Lokalt

åtgärdsprogram för Drevviken, Genomförandeplan (bilaga 2 till kontorets tjänsteutlåtande), antas.

- 2 Exploateringsnämnden beslutar för sin del att utredning, uppföljning och utvärdering av Lokalt åtgärdsprogram för Drevviken ska ske i enlighet med vad som anges i kontorets tjänsteutlåtande.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Gemensamt tjänsteutlåtande med miljöförvaltningen, Styrelsen för Stockholm Vatten AB, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, Farsta stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd från den 14 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stad har ett viktigt ansvar för vattenkvaliteten på sjöarna, vattendragen och kustvattnet. Förra mandatperioden tog den rödgrönrosa majoriteten fram en handlingsplan för god vattenstatus. Enligt handlingsplanen ska lokala åtgärdsprogram tas fram för alla stadens vattenförekomster. Det gläder oss att de lokala åtgärdsprogrammen nu kommer upp för beslut.

De lokala åtgärdsprogrammen är viktiga dokument som redovisar platsspecifika åtgärdsförslag för en specifik vattenförekomst. Syftet är att belysa aktuell status på vattnet, lokala påverkanskällor, vilket förbättringsbehov som finns samt vilka möjliga åtgärder som behöver genomföras om god status ska kunna nås.

Vattenmyndigheten tar fram åtgärdsprogram med generella åtgärder inom ett vattendistrikt medan de lokala åtgärdsprogrammen förtydligar vad som behöver göras inom

respektive avrinningsområde. De lokala åtgärdsprogrammen är inte rättsligt bindande, utan är tänkta att användas som ett stöd i kommunernas planering, för att visa vilken miljö kvalitet som behöver uppnås och vilka åtgärder som krävs.

Målet för stadens vattenarbete, enligt stadens handlingsplan, är att Stockholms sjöar, kustvatten och vattendrag ska uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten, vilket i de flesta fall innebär god ekologisk och kemisk status till år 2021 eller senast till år 2027. För att nå detta mål måste många åtgärder göras och de måste vidtas skyndsamt. Även om de lokala åtgärdsprogrammen inte är rättsligt bindande så måste deras föreslagna åtgärder bli verklighet för att staden ska kunna nå sitt mål.

När nämnden nu ska fatta beslut om lokalt åtgärdsprogram för Drevviken uppgår de föreslagna åtgärderna till cirka 168-228 miljoner kronor. Utöver det tillkommer ytterligare 19 lokala åtgärdsprogram för stadens andra vattenförekomster. Finansieringen för dessa åtgärder är ännu inte löst. Tillräckliga medel för både investeringar och drift behöver alltså avsättas för genomförande av nödvändiga åtgärder om stadens vattenområden ska klara miljö kvalitetsnormerna för vatten. I tjänsteutlåtandet kan vi även läsa att ”erfarenheter från tidigare åtgärdsarbete för att förbättra vattenstatusen i staden visar att det finns behov av en väsentligt utökad finansiering för att nå målet om en god vattenstatus”.

För att stadens totalt 20 lokala åtgärdsprogrammen ska bli mer än långa önskelistor behöver finansieringen lösas. Annars kommer inte stadens mål nås och vi kommer inte ha god status på våra vatten.

Susanne Urban m.fl. (V) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms vatten - havet, sjöarna och vattendragen - har avgörande betydelse för Stockholms län och hela Mälarenregionen. De förser regionen med bra dricksvatten för hushållen och är av stor vikt för fritidsliv och turism. De sänker temperaturen under kommande heta sommandagar och bidrar därmed till en behagligare luftkvalitet. Under förra mandatperioden antog majoriteten en handlingsplan för hur våra gemensamma vattendrag ska nå god vattenstatus. Vänsterpartiet är mycket positivt till att den handlingsplanen nu sätts i verket genom de lokala åtgärdsprogrammen.

Drevviken är en vattenförekomst enligt EU:s ramdirektiv för vatten och ska uppnå en god ekologisk status till 2021 eller till senast 2027. Som ett led i arbetet med EU:s ramdirektiv för vatten har Vattenmyndigheterna utarbetat åtgärdsprogram för vattendistrikt. Stadens arbete med lokala åtgärdsprogram är än mer detaljerade vilket ökar chansen att uppnå ramdirektivets mål. Åtgärder måste vidtas skyndsamt och få tillräckliga finansiella anslag.

Drevvikens nuvarande status är "Otillfredsställande" och uppnår inte god kemisk status. Särskilt problematiskt är de höga fosforhalterna som funnits sedan 1970-talet. Åtgärdsprogrammet föreslår därför flera riktade åtgärder för att få bukt på detta. Utöver Stockholm stad är även Huddinge, Tyresö och Haninge kommun berörda. Vänsterpartiet välkomnar dessa kommunövergripande samarbeten.

De föreslagna åtgärderna för Drevviken beräknas kosta cirka 168-228 miljoner kronor. Därtill beräknas driftkostnad på 700 000 – 1 miljon kronor. Åtgärdsprogrammen innebär inte i sig ett beslut om finansiering och vilka åtgärder som ska genomföras utan detta prövas i kommunernas ordinarie processer. I och med detta sker också en prioritering mellan och inom de lokala åtgärdsprogrammen. Detta är något som oroar oss vänsterpartister. Risker är stora att åtgärderna inte blir tillräckliga då man inte har en gemensam idé om finansiering.

De lokala åtgärdsprogrammen är ett mycket välkommet och positivt initiativ. Det finns stor potential i med gemensamma ansträngningar kunna uppnå God ekologisk status enligt vattendirektivets krav till 2027. För att det ska lyckas behöver åtgärdsprogrammen också tillföras adekvat finansiering för både investeringar, drift och miljötillsyn.

Christina Wallmark (SD) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

En klimatomfattande hållbar livsstil och en så kemikaliefri miljö som möjligt är grundläggande villkor för god hälsa och ekosystemens fortbestånd.

Att prioritera en minimering av utsläppen i ett globalt perspektiv tillsammans med koldioxidfri energiproduktion är en effektiv klimatstrategi för att minska belastning på såväl lokala som globala ekosystem.

Industri och samhälle behöver producera och konsumera utan att gifter från avfall sprids i naturen. En omställning till en mer miljövänlig livsstil pågår globalt, dock med avsevärda

skillnader i förutsättningar och ambitioner länder och regioner emellan.

Sverige har sedan många år tillbaka aktivt bedrivit en omfattande miljövänlig politik, dock finns det fortfarande många ytor i stort behov av sanering från miljöfarliga ämnen. Drevviken med flödesanslutningar är en av dessa. Där finns fosfor och andra skadliga ämnen från tidigare utsläpp som orsakat övergödning vilket fördärvar ekosystems livsbetingelser, först på lokal nivå men i slutändan så drabbas även Stockholms skärgård och Östersjön.

En nödvändig men kostsam och omfattande sanering av Drevvikens vattensystem är nu på gång för att på sikt återställa vattenkvaliteten och därmed normalisera förutsättningarna för de ekologiska systemens existens och utveckling. Sverigedemokraterna är mycket angelägna om att processen för återställningen påbörjas snarast och kommer med stort intresse följa projektets utvecklingen.

§ 22

Lokalt åtgärdsprogram för Råcksta träsk

Dnr E2021-00090

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar för sin del att lokalt åtgärdsprogram för Råcksta träsk, Fakta och åtgärdsbehov (bilaga 1 till kontorets tjänsteutlåtande) och Lokalt åtgärdsprogram för Råcksta träsk, Genomförandeplan (bilaga 2 till kontorets tjänsteutlåtande), antas.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar för sin del att utredning, uppföljning och utvärdering av Lokalt åtgärdsprogram för Råcksta träsk ska ske i enlighet med vad som anges i kontorets tjänsteutlåtande.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Gemensamt tjänsteutlåtande med miljöförvaltningen, Styrelsen för Stockholm Vatten AB, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, Hässelby-Vällingby

stadsdelsnämnd och Bromma stadsdelsnämnd från den 14 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) inkommer med särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stad har ett viktigt ansvar för vattenkvaliteten på sjöarna, vattendragen och kustvattnet. Förra mandatperioden tog den rödgrönrosa majoriteten fram en handlingsplan för god vattenstatus. Enligt handlingsplanen ska lokala åtgärdsprogram tas fram för alla stadens vattenförekomster. Det gläder oss att de lokala åtgärdsprogrammen nu kommer upp för beslut.

De lokala åtgärdsprogrammen är viktiga dokument som redovisar platsspecifika åtgärdsförslag för en specifik vattenförekomst. Syftet är att belysa aktuell status på vattnet, lokala påverkanskällor, vilket förbättringsbehov som finns samt vilka möjliga åtgärder som behöver genomföras om god status ska kunna nås.

Vattenmyndigheten tar fram åtgärdsprogram med generella åtgärder inom ett vattendistrikt medan de lokala åtgärdsprogrammen förtydligar vad som behöver göras inom respektive avrinningsområde. De lokala åtgärdsprogrammen är inte rättsligt bindande, utan är tänkta att användas som ett stöd i kommunernas planering, för att visa vilken miljö kvalitet som behöver uppnås och vilka åtgärder som krävs.

Målet för stadens vattenarbete, enligt stadens handlingsplan, är att Stockholms sjöar, kustvatten och vattendrag ska uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten, vilket i de flesta fall innebär god ekologisk och kemisk status till år 2021 eller senast till år 2027. För att nå detta mål måste många åtgärder göras och de måste vidtas skyndsamt. Även om de lokala åtgärdsprogrammen inte är rättsligt bindande så måste deras föreslagna åtgärder bli verklighet för att staden ska kunna nå sitt mål.

När nämnden nu ska fatta beslut om lokalt åtgärdsprogram för Råcksta träsk uppgår de föreslagna åtgärderna till cirka 227-307 miljoner kronor. Utöver det tillkommer ytterligare 19 lokala åtgärdsprogram för stadens andra vattenförekomster. Finansieringen för dessa åtgärder är ännu inte löst. Tillräckliga medel för både investeringar och drift behöver alltså avsättas för genomförande av nödvändiga åtgärder om stadens vattenområden ska klara miljökvalitetsnormerna för vatten. I tjänsteutlåtandet kan vi även läsa att ”erfarenheter från tidigare åtgärdsarbete för att förbättra vattenstatusen i staden visar att det finns behov av en väsentligt utökad finansiering för att nå målet om en god vattenstatus”.

För att stadens totalt 20 lokala åtgärdsprogrammen ska bli mer än långa önskelistor behöver prioritering och finansieringen lösas. Annars kommer inte stadens mål nås och vi kommer inte ha god status på våra vatten.

Susanne Urban m.fl. (V) inkommer med särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms vatten - havet, sjöarna och vattendragen - har avgörande betydelse för Stockholms län och hela Mälarenregionen. De förser regionen med bra dricksvatten för hushållen och är av stor vikt för fritidsliv och turism. De sänker temperaturen under kommande heta sommandagar och bidrar därmed till en behagligare luftkvalitet. Under förra mandatperioden antog majoriteten en handlingsplan för hur våra gemensamma vattendrag ska nå god vattenstatus. Vänsterpartiet är mycket positivt till att den handlingsplanen nu sätts i verket genom de lokala åtgärdsprogrammen.

Råcksta träsk är en vattenförekomst enligt EU:s ramdirektiv för vatten och ska uppnå en god ekologisk status till 2021 eller till senast 2027. Som ett led i arbetet med EU:s ramdirektiv för vatten har Vattenmyndigheterna utarbetat åtgärdsprogram för vattendistrikt. Stadens arbete med lokala åtgärdsprogram är än mer detaljerade vilket ökar chansen att uppnå ramdirektivets mål. Åtgärder måste vidtas skyndsamt och få tillräckliga finansiella anslag.

Råcksta träsk tillhör Grimsta naturreservat och har nuvarande status "otillfredsställande" (i nationella VISS-databasen bedöms vattenförekomsten dock som "måttlig") och uppnår inte god kemisk status. Sjön är en viktig groddjurens fortplantning och utgör en viktig biotop för trolsländor. Den stora problematiken ligger i förekomsten av höga koppar- och PCB-halter. De åtgärder som föreslås syftar till att rena

dagvatten från befintlig bebyggelse och infrastruktur, övergripande åtgärder avseende miljötillsyn och förbättrad drift och underhåll samt utredningar.

De föreslagna åtgärderna för Råcksta träsk beräknas kosta 227–307 miljoner kronor. Därtill beräknas driftkostnad på cirka två miljoner kronor. Åtgärdsprogrammen innebär inte i sig ett beslut om finansiering och vilka åtgärder som ska genomföras utan detta prövas i kommunernas ordinarie processer. I och med detta sker också en prioritering mellan och inom de lokala åtgärdsprogrammen. Detta är något som oroar oss vänsterpartister. Risker är stora att åtgärderna inte blir tillräckliga då man inte har en gemensam idé om finansiering.

De lokala åtgärdsprogrammen är ett mycket välkommet och positivt initiativ. Det finns stor potential i med gemensamma ansträngningar kunna uppnå God ekologisk status enligt vattendirektivets krav till 2027. För att det ska lyckas behöver åtgärdsprogrammen också tillföras adekvat finansiering för både investeringar, drift och miljötillsyn.

§ 23

Lokalt åtgärdsprogram för Långsjön

Dnr E2021-00091

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar för sin del att lokalt åtgärdsprogram för Långsjön, Fakta och åtgärdsbehov (bilaga 1 till kontorets tjänsteutlåtande) och Lokalt åtgärdsprogram för Långsjön, Genomförandeplan (bilaga 2 till kontorets tjänsteutlåtande), antas.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar för sin del att utredning, uppföljning och utvärdering av Lokalt åtgärdsprogram för Långsjön ska ske i enlighet med vad som anges i kontorets tjänsteutlåtande.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Gemensamt tjänsteutlåtande med miljöförvaltningen, Styrelsen för Stockholm Vatten AB, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret,

fastighetskontoret, idrottsförvaltningen och Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd från den 14 januari 2021.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) inkommer med särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stad har ett viktigt ansvar för vattenkvaliteten på sjöarna, vattendragen och kustvattnet. Förra mandatperioden tog den rödgrönrosa majoriteten fram en handlingsplan för god vattenstatus. Enligt handlingsplanen ska lokala åtgärdsprogram tas fram för alla stadens vattenförekomster. Det gläder oss att de lokala åtgärdsprogrammen nu kommer upp för beslut.

De lokala åtgärdsprogrammen är viktiga dokument som redovisar platsspecifika åtgärdsförslag för en specifik vattenförekomst. Syftet är att belysa aktuell status på vattnet, lokala påverkanskällor, vilket förbättringsbehov som finns samt vilka möjliga åtgärder som behöver genomföras om god status ska kunna nås.

Vattenmyndigheten tar fram åtgärdsprogram med generella åtgärder inom ett vattendistrikt medan de lokala åtgärdsprogrammen förtydligar vad som behöver göras inom respektive avrinningsområde. De lokala åtgärdsprogrammen är inte rättsligt bindande, utan är tänkta att användas som ett stöd i kommunernas planering, för att visa vilken miljö kvalitet som behöver uppnås och vilka åtgärder som krävs.

Målet för stadens vattenarbete, enligt stadens handlingsplan, är att Stockholms sjöar, kustvatten och vattendrag ska uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten, vilket i de flesta fall innebär god ekologisk och kemisk status till år 2021 eller senast till år 2027. För att nå detta mål måste många åtgärder göras och de måste vidtas skyndsamt. Även om de lokala åtgärdsprogrammen inte är rättsligt bindande så måste deras föreslagna åtgärder bli verklighet för att staden ska kunna nå sitt mål.

När nämnden nu ska fatta beslut om lokalt åtgärdsprogram för Långsjön uppgår de föreslagna åtgärderna till cirka 220-295 miljoner kronor. Utöver det tillkommer ytterligare 19 lokala åtgärdsprogram för stadens andra vattenförekomster.

Finansieringen för dessa åtgärder är ännu inte löst. Tillräckliga medel för både investeringar och drift behöver alltså avsättas för genomförande av nödvändiga åtgärder om stadens vattenområden ska klara miljökvalitetsnormerna för vatten. I tjänsteutlåtandet kan vi även läsa att ”erfarenheter från tidigare åtgärdsarbete för att förbättra vattenstatusen i staden visar att det finns behov av en väsentligt utökad finansiering för att nå målet om en god vattenstatus”.

För att stadens totalt 20 lokala åtgärdsprogrammen ska bli mer än långa önskelistor behöver finansieringen lösas. Annars kommer inte stadens mål nås och vi kommer inte ha god status på våra vatten.

Susanne Urban m.fl. (V) inkommer med särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms vatten - havet, sjöarna och vattendragen - har avgörande betydelse för Stockholms län och hela Mälarenregionen. De förser regionen med bra dricksvatten för hushållen och är av stor vikt för fritidsliv och turism. De sänker temperaturen under kommande heta sommandagar och bidrar därmed till en behagligare luftkvalitet. Under förra mandatperioden antog majoriteten en handlingsplan för hur våra gemensamma vattendrag ska nå god vattenstatus. Vänsterpartiet är mycket positivt till att den handlingsplanen nu sätts i verket genom de lokala åtgärdsprogrammen.

Långsjön är en vattenförekomst enligt EU:s ramdirektiv för vatten och ska uppnå en god ekologisk status till 2021 eller till senast 2027. Som ett led i arbetet med EU:s ramdirektiv för vatten har Vattenmyndigheterna utarbetat åtgärdsprogram för vattendistrikt. Stadens arbete med lokala åtgärdsprogram är än mer detaljerade vilket ökar chansen att uppnå ramdirektivets mål. Åtgärder måste vidtas skyndsamt och få tillräckliga finansiella anslag.

Långsjöns nuvarande status är "ej god ekologisk status" och uppnår inte god kemisk status och har problem med både övergödning och förekomst av miljögifter. Inte ens med de föreslagna åtgärder inom programmet bedöms sjön kunna uppnå god ekologisk status till 2027, vilket Vänsterpartiet tycker är beklagligt. Utöver Stockholm stad är även Huddinge

kommun berörd. Vänsterpartiet välkomnar dessa kommunövergripande samarbeten.

De föreslagna åtgärderna för Långsjön beräknas kosta cirka 220–295 miljoner kronor. Därtill beräknas driftkostnad på cirka en miljon kronor. Åtgärdsprogrammen innebär inte i sig ett beslut om finansiering och vilka åtgärder som ska genomföras utan detta prövas i kommunernas ordinarie processer. I och med detta sker också en prioritering mellan och inom de lokala åtgärdsprogrammen. Detta är något som oroar oss vänsterpartister. Risken är stor att åtgärderna inte blir tillräckliga då man inte har en gemensam idé om finansiering.

De lokala åtgärdsprogrammen är ett mycket välkommet och positivt initiativ. Det finns stor potential i med gemensamma ansträngningar kunna uppnå God ekologisk status enligt vattendirektivets krav till 2027. För att det ska lyckas behöver åtgärdsprogrammen också tillföras adekvat finansiering för både investeringar, drift och miljötillsyn.

Vid protokollet

Timmie Aspelin